Ժ. ՏԱՐԻ Թ-ԻՒ 1634 4 1inci Tişrin 1936

ԳԻՆ 4 ՂՐՈՒՇ

ԿԻՐԱԿԻ 4 ՀՈԿՏ. 1936

AREVELK
Siyasî, iktisadî ve edebî yevmî gazete
Galata, Tünel itisalinde, Billur sokak No. 10

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	ՎԵՑԱՄՍԵԱՅ	ՏԱՐԵԿԱՆ
Թուրքիա	700 ղր.	1400 ղր.
Արտասահման	110 ֆր.	200 ֆր.
Ամերիկա	9 տոլար	15 տլր.

AREVELK
ԱՐԵՒԵԼՔ

ՀԵՌԱՁԱՅՆ 40852

ԱՆԿԱԽ ՕՐԱԹԵՐԹ

Telefon 40852

ՀԱՍՑԷ.– Ղալաթիա, Թիւնէլի մօտ Պիլլուր փողոց, թիւ 10

AREVELK
Quotidien Armenien Politique
Economique Litéraire
Galata B. P. 1203

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԽՈՐԷՆ ՃԱՄՃԵԱՆ

ՇԱԲԹՈՒԱՆ ԱՆՑՈՒԴԱՐՁԵՐԸ

ՍՊԱՆԻՈՅ ՆԵՐՔԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.— ԱԶԳԱՅՆԱԿԱՆՆԵՐԸ ՆՈՐԱՆՈՐ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ Կ'ՈՒՆԵՆԱՆ.— ՖՐԱՆՔԻՆ ԱՐԺԷՔԱԶՐԿՈՒՄԸ. ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ՆՈՐ ԲՈՒԼԻ ՄԷՋ ՄՏԱՒ.— ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻ ԲԱՐԵՓՈԽՈՒՄԸ

Սպանիոյ ներքին պատերազմը բոլոր սաստկութեամբ կը շարունակուի. Ազգայնականները նոր յաջողութիւններ ձեռք անցուցին, վերջնական գրաւելով Թոլէտօն և անոր Ալքազարը, Արաբներու տիրապետութենէն մնացած կառավարական պալատը որ պատմական մեծ շէնք մըն է և որուն մէջ պաշտպանուած 1200 ըմբոստներ երկու ամիսէ աւելի է մը ի վեր յուսահատօրէն կը դիմադրէին կառավարական ուժերու. Այս վերջինները ուժանակի ռումբերով օդը հանեցին պալատը և բնակիչներու մեծ մասը մնաց փլատակներուն տակ, բայց մէկ մասն ալ ընկերու մէջ պաշտպանուած ըլլալով, կրցաւ մինչեւ վերջ դիմադրել և ...ի գրաւումը զիրենք փրկեց վաղահաս մահէ: Ասոնք այս պատմութեան մէջ անմահներուն կարգը անցան իբրեւ հերոսներ որոնք նախընտրեցին մահը և մինչեւ վերջը մերժեցին անձնատուր ...:

Այժմ Մատրիտի ճամբան բաց է ըմբոստներուն առջեւ և կառավարութիւնը զայն փրկելէ յուսահատելով, արդէն պատրաստութիւններ ... Ալիքանթ քաշուելու. բայց միւս կողմէ որոշած է մինչեւ ... պաշտպանել մայրաքաղաքը. այնպէս որ կը վախցուի թէ Մատրիտը կատաղի պատերազմներ մղուին, նոր կոտորածներ և ջարդեր ...ննան, մեծ շէնքեր կործանին և քաղաքը փլատակներու վեր...:

Եթէ կառավարականները կացութեան յուսահատական ըլլալը տեսնելով իրենց հայրենիքին ուզեն խնայել նոր սպանդներ, զոհեր և վնասներ, ...ողութեամբ կը յանձնեն քաղաքը, ինքզինքնին պարտուած ...ելով: Բայց անոնք կը բաղկանան ծայրայեղ համայնավարներէ և ...ականներէ, որոնց քով ազգային զգացում գոյութենէ դադրած ...որոնք դասակարգային կատաղի պայքարէ կուրցած մինչեւ վերջին դիմադրեն նոյնիսկ ի գին քաղաքին կործանման:

Ֆրանքին արժէքազրկումը շաբթուան ամէնէն զգայացունց լուրն է իր կարեւորութեամբ կը գերազանցէ քաղաքական ամէնէն այժմէական հարցերը: Յայտնի էր որ, հակառակ Պլումի հաւաստիքներուն, ...ֆրանքին վտանգ կը սպառնար, որովհետեւ ելեւմտական կացութիւնը ... կը վատթարանար և պիւտճէի բացը միլիառներու կը հասնէր: ...չէր ենթադրուեր որ անկումը այսքան շուտ պիտի ըլլար: ...մեծ վարպետութիւնը գործը շատ գաղտնի պահած ըլլալն է: Այն ... ամէն մարդ անակնկալի եկաւ և ինքզինքը գտաւ կատարուած ...թեան մը առջեւ: Նոր օրէնքով ֆրանքը մէկ չորրորդէն մինչեւ ...երրորդ կը կորսնցնէ իր ոսկի արժէքէն, այնպէս որ Իսթանպուլի ...պիտի արժէ 5ուկէս ղրշ.էն 6 ղրշ., փոխանակ 8.25 ղրշ.ի:

...Երեսփ. ժողովը և Ծերակոյտը վաւերացուցին նոր օրինագիծը, ...բուռն վիճաբանութիւններէ վերջ, որոնց միջոցին յայտնի եղաւ որ ...Անգլիոյ, Ամերիկայի և Ֆրանսայի միջեւ դեռ որոշ համաձայնութիւն մը ...թէ երեք երկիրներու դրամները ի՞նչ արժէքի վրայ պիտի կայունանան: Այնպէս որ երեք երկիրները ազատ են իրենց յարմար տեսնելով փոխել իրենց դրամներուն արժէքը, որով դրամները «մօնէ տիրիժէ»ի, այսինքն պետութենէն ղեկավարուած դրամ... հանգամանքին մէջ: Ընդդիմադիրները բացէ ի բաց ըսին թէ ...վարութեան նպատակը Ֆրանսայի բարգաւաճումը և գործերուն ...բացումը չէր, այլ պիւտճէի բացը գոցելու համար նոր գումարներ ...ել և իւրացնել արժէքազրկումէն առաջ եկած տարբերութիւնը: Անոնք ըսին նաեւ թէ եթէ բնականոն կառավարութիւն մը գործի ...գլուխ գտնուէր, հաւանաբար արժէքազրկումը օգտակար հետեւանքներ ...ունենար՝ Ֆրանսայի արտածումը աւելցնելով և թուրիսթներու հոսանքը ...Ֆրանսայի վրայ ուղղելով: Բայց արդի կառավարութիւնը իր ...մը ամբոխավար տնօրինութիւններով, չպիտի կարենայ արգիլել ...զրկումի բնական հետեւանք կեանքի սղութիւնը, որով գործաւորներու նոր պահանջներուն հանդէպ պիտի գտնուի, որուն փաթրոններ չպիտի փափաքին գոհացում տալ: Այս կերպով քաոսային վիճակ պիտի ստեղծուի և պիտի փութացուի ընկերային տակնուվրայութիւնը: Պլումի կառավարութիւնը ուրեմն պիտի վատթարացնէ արդէն ...ունեցող անբնականոն վիճակը, որով Ֆրանսա դեռ տագնապի շրջանին մէջ կը գտնուի:

Ընդդիմադիրները, որոնց մէջ կը գտնուին նախկին հեղինակաւոր ...ներ՝ ընդ որս Քայյօ, բոլորովին յոռետես են ֆրանքի արժէքազրկումի ապագայի մասին:

Ազգաժողովի ընդհ. ժողովը իր նստաշրջանը փակեց աւանդական ...ճառերով, արտասանուած մեծ տէրութեանց արտաքին նախարարներուն կողմէ: Ասոնցմէ Անգլիոյ ներկայացուցիչ Մ. Էտընի և ...ի ներկայացուցիչ Մ. Տէլպոսի ճառերը մեծ հետաքրքրութեամբ ...: Բայց անոնք Ազգաժողովին հիւանդութիւնը դարմանելու համար ...ական միջոցներու վրայ չխօսեցան, այլ միայն հիւանդութիւնը պարզեցին և խոստովանեցան թէ արդի վիճակին մէջ Ազգաժողովը անզօր է խաղաղութիւնը պահպանելու:

...Հապէշական պատուիրակութեան ներկայութեան մասին բանած ընդհ. ...անքաղաքագիտական կը նկատուի, քանի որ այդ պատճառաւ ...պէս ազդեցիկ անդամի մը ներկայութենէն զրկուեցաւ, և այսօր ...տէրութեանց մեծ մասը այն համոզման յանգած է որ, Սովետ... պատուիրակ Լիթվինոֆն է որ ամէնէն ազդեցիկ դերը կը կատարէ ...ողովին մէջ, նպատակ ունենալով հեռացնել իր քաղաքականութեան հակառակող տէրութիւնները, ինչպէս Գերմանիա, Իտալիա և ... և ստեղծել միշտ պղտոր մթնոլորտ մը Եւրոպայի մէջ, որպէսզի ...պատերազմը պայթի եւրոպական տէրութեանց միջեւ, պատերազմ ...ինք կարենայ հեռու մնալ, և որ յառաջ պիտի բերէր տիեզերական ընկերային յեղափոխութիւն մը, որուն կը ձգտի միշտ պոլշեւիկ ...ը՝ հակառակ իր հաւաստիքներուն: Փաստ մըն ալ անբնական կը նկատէ որ Սովետ ներկայացուցիչը վարէ քաղքենի երկիրներու ...ական մէկ համաժողովը:

ՄԱՏՐԻՏԻ ՇՈՒՐՋ ԿԱՏԱՂԻ ՃԱԿԱՏԱՄԱՐՏՆԵՐ ԿԸ ՄՂՈՒԻՆ

Իտալիա եւ Գերմանիա օգնած են ըմբոստներուն

ՓԱՐԻԶ, 3. — Բուռն ճակատամարտներ տեղի կունենան Մատրիտի հիւսիսակողմը: Պաշարման արգելք հանդիսանալու համար Մատրիտի ուժերը հակայարձակման անցած են:

Մատրիտէ կը հաղորդուի որ, Ազգայնականները եա մղուած են Սէկուէնդայի, Մատրիտի հիւսիսակողմը Նավալփէրայի և Պատայօզի արեւմտեան կողմը:

Միւս կողմէ ազգայնականները կը հաղորդեն որ, Ֆրանքօի ուժերը կը յառաջանան Մատրիտի հիւսիսակողմը: Թոլէտոյէ 21 քիլոմէթր առաջացած են: Նմանապէս կը ծանուցանեն որ: կտրուած են յարաբերութիւնները Սէկուէնդայի և Մատրիտի միջեւ:

Ազգայնականները Թոլէտոյէ առաջանալով 20 մղոն մօտեցած են Մատրիտի: Իլլէսքան առանց մեծ դիմադրութեան գրաւուած է:

ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԱՆԴԱՄՆԵՐԸ ԿԸ ՀԵՌԱՆԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 3. — Վալլատօլիտէ կը հաղորդուի որ, համայնավար դահլիճին բազմաթիւ նախարարներ մեկնած են Սպանիայէ: մարտանաւերով: Անոնց մէկ մասը գացած է Մարսիլիա և մէկ մասը Արժանթին:

*** Վատիկանի դեսպանն ալ միացած է ըմբոստներուն:

ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԸՄԲՈՍՏՆԵՐՈՒՆ

ԺԸՆԵՒ, 3: — Սպանիոյ պատուիրակը կը հաղորդէ հետեւեալ դէպքերը. —

Սեպտեմբեր 20ին, գերման 12 մեծ օդանաւեր հասած են Թէթուան, ուր օգտագործուած են օտար լէգէոնին Սէվիլ փոխադրութեան համար:

1 Սեպտ.ին, իտալ. «Ալիքանթօն» փոխադրանաւը Թէթուան բերած է թնդանօթ կազի ռումբեր, օդանաւեր և զէնքեր:

Սեպտ. 9ին, երեք իտալ. օդանաւեր հասած են Մայօրքա, ուր «Նէրէյթ» շոգենաւը Ճէնովայէ բերած է 360 թօն ռազմանիւթ մասնաւորաբար մեծ տարողութեամբ ռումբեր:

Սեպտ. 9ին, Փորթուկալէ 23 վակոններ Սէվիլ փոխադրած են 14 օդանաւեր, որոնք Համպուրկէ ղրկուած են:

Ամսոյն 27ին Լիզպոնէ սպանիական «սահմանագլուխ» փոխադրուած է Իտալիայէ ղրկուած ռազմանիւթ և կազի ռումբեր:

ՖՐԱՆՔԻՆ ԱՐԺԷՔԱԶՐԿՈՒՄԷՆ ՅԵՏՈՅ

Տենդոտ գործունէութիւն Փարիզի Սակարանին մէջ

ԼՈՆՏՈՆ, 3. — «Տէյլի Թէլէկրաֆ»ի Փարիզի թղթակիցը կը հաղորդէ որ, տենդագին գործունէութիւն առաջ եկած է Փարիզի սակարանը վերաբացուելուն, մամուլին մէջ երեւնալէ յետոյ արժէքազրկման օրէնքները: Շահադէտներու դէմ բուռն միջոցներ ձեռք առնուած են: Խիստ կը փնտռուին ֆրանս. բաժնեթուղթերը և պարտաթուղթերը: Ֆրանքը փակուած է 105, 75ի վրայ (մէկ սթէրլինի համարժէք): Լոնտոն խիստ գոհ մնացած է ֆրանս. արժեթուղթերու մասին ցոյց տրուած վստահութենէն:

ԻՍԹԱՆՊՈՒԼԻ ՄԷՋ

Հակառակ Փարիզի սակարանը վերաբացուելուն, դեռ կացութիւնը չէ պարզուած Իսթանպուլի սակարանին մէջ: Երէկ առաւօտ առաջին անգամ ըլլալով գին նշանակուած է ֆրանքին: Այս կերպով մէկ թրքական ոսկին կ'արժէ 17. 7 ֆրանք Սակէ առաջ միայն 12. 06 կ'արժէր: Սթէրլինի գինն ալ 621—624 ղրշ. էր:

Երէկ առաւօտ թրքական ոսկիի փոխարէն տոլարը 0,79,39, տրախմին 87,74, զուից. ֆրանքը 0,3,43, լէվան 69,10 և ֆլօրինը 1.47 կ'արժէր:

Սակարանին մէջ 10000ի մօտոյ սթերլինի վրայ գործառնութիւն եղած է:

ՊԱԼՔԱՆԵԱՆ ԽՈՐՀՐԴԱԺՈՂՈ՛Վ

Կ'ըսուի որ, Պալքանեան Համաձայնութեան պետութեանց պետական դրամատուններու տնօրէնները հաւաքական դրամական քաղաքականութեան մասին որոշում տալու համար ի մօտոյ գումարուի:

Կրանտի կը հեռանայ

ՀՌՈՄ, 3.—Կը հաստատուի որ Կրանտի պիտի հեռանայ Լոնտոնի դեսպանատունէն և անոր յաջորդ պիտի նշանակուի Պուէնոս Այրէսի դեսպան Ճարիկլիոս:

Արդարեւ Փաշիսթ բարձր պաշտօնատարներու մէջ կարեւոր շարժում մը պիտի կատարուի Հոկտ. 28ին:

ՖՐԱՆՍ. ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ ԲՌՆԻ ՄԻՋՈՑԱՒ ԿԸ ՀԵՌԱՑՆԷ ԲԱՆԹՈՂՆԵՐԸ

ՓԱՐԻԶ 3.— Ոստիկանութիւնը սկսաւ պարպել այն պանդոկները, գրօսարանները և ճաշարանները, որոնք գրաւուած էին գործադուլ կատարող պաշտօնեաներու կողմէ: Ան Շան զ'Էլիզէէն գործի ձեռնարկեց: Ոչ մէկ միջադէպ պարպումին հետեւանքով:

Նոյն միջոցները գործադրուեցան ուրիշ թաղամասերու մէջ: Ասիկա առաջին գործադրութիւնն է Պլումի Դրամական օրինագծին վիճաբանութեան ընթացքին խորհրդարանի մէջ կատարած այն յայտարարութեան թէ՝ կառավարութիւնը պիտի հակառակի աշխատատեղիներու գրաւման:

Գործադուլը կը ծաւալի Շան զ'Էլիզէի և մեծ պողոտաներու հաստատութեանց մեծ մասին մէջ, ի բաց առեալ անոնք, ուր համաձայնութիւն գոյացած է գործատէրեր և բանուորական սէնտիքաներու միջեւ:

Բանթողներու խումբեր կը սպասեն Փարիզի կեդրոնի բազմաթիւ պանդոկներու դուռները:

Բազմաթիւ պանդոկներ չեն ազդուած գործադուլէն որովհետեւ նախազգուշական միջոցներ ձեռք առած են:

Կացութիւնը խիստ ձգտուած Չինաստանի մէջ

ՀՕՆԿՔՕՆԿ, 3.— Կացութիւնը խիստ ձգտուած է Շանկհայի մէջ: Նանքին - Շանկհայ և Հանկչէու —Շանկհայ գիծերու վրայ յանկարծական կենպով չինական ուժեր համախմբուած են:

Շանկհայի ճափոն շրջանակներու մէջ այս ուժերը 75 հազար հոգի կը հաշուուին:

Րէօթէրի դիւանագիտական թղթակիցը կը յիշեցնէ Թօքիոյի անգլ. դեսպանին և Ա. իթայի միջեւ տեղի ունեցած տեսակցութիւնը գրելով որ ճիշդ չէ որ Անգլիա չի շահագրգռուիր Մայրագոյն Արեւելքի արդի տագնապով:

ԼԻՐԷԹՆ ԱԼ ՊԻՏԻ ԻՅՆԱ՛Յ

ՀՌՈՄ, 3. – Իտալ. դահլիճը որ արտակարգ նիստի հրաւիրուած է երկուշաբթի օրուան համար, կ'ենթադրուի որ խիստ ջնջին համեմատութեամբ պիտի արժէքազրկէ լիրէթը:

ՆԵՐՔԻՆ ԳՈՐԾԱՎԱՐԻՆ ԿԱՐԵՒՈՐ ՃԱՌԸ ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻ ՄԷՋ

Թուրքիոյ տեսակէտը՝ միջազգային կարեւոր խնդիրներու հանդէպ

Ազգաժողովի աշխատութեանց մասնակցող Թուրք պատուիրակութեան անդամներէն ներքին գործավար Շիւքրիւ Գայա, վերջին դէպքերուն մասին թրքական տեսակէտը պարզած և մասնաւորաբար անդրադառնալով Իսքէնտէրունի և Սնթաքիոյ կացութեան, ըսած է.

— Թերեւս անհրաժեշտ է որ կանգ առնեմ մեր հողերուն հարաւային արեւմտեան շրջանակներուն մէջ ի մօտոյ, գործադրուելիք. ուրախալի բարենորոգման լուրին վրայ և թարգման հանդիսանամ Թուրք ազգին գրեթէ քովիկը ապրող հոծ և զանգուածային Թուրք տարրին մտահոգութեանց, որոնք կը բղխին այն պարագային թէ՝ յիշեալ բարենորոգումը, որու հիմը կ'անգիտանայ, պէտք եղած կարեւորութիւնը կու տայ թէ ոչ իր կենսական շահերուն:

Շիւքրիւ Գայա, ըսելէ վերջ որ Քէմալիստ կուսակցութեան ընդհ. քարտուղարն է, շեշտած է որ Թուրք պատուիրակութեան նախագահ Բիւշտիւ Արաս, պաշտօն յանձնած է իրեն պարզել Թուրքիոյ տեսակէտը ի մասին վարչաձեւերու խնդրոյն որ այս օրերս շատ խնդրոյ առարկայ դարձած է:

Այս մասին կ'ուզեմ յայտնել որ, ըսած է, այն շրջանին երբ աշխարհի մէջ վիճաբանութիւններ կը կատարուին վարչաձեւի քաղաքականութեան մասին, երկիրս, ներքին մարզին վրայ ամէն տեսնուածէն աւելի կապուած կը մնայ ռամկավար, պետական և «լայիք» դաւանանքներուն ու հաւատարիմ ազգայնական յեղաշրջութեան սկզբունքներուն հանրապետական կը մնայ:

Մեր վարչաձեւին հանդէպ հաւատարմական զգացումներով տոգորուած ըլլալով չենք կրնար ընդունիլ որ երկրի վարչաձեւերը արտածելի նիւթ մը ըլլան և այս վարչաձեւերը դառնան յարձակման դրդապատճառ մը ոտնակոխուելով ազգերու գերիշխանութեան իրաւունքը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՄԱՐԶԻՆ ՎՐԱՅ

Պէտք չեմ տեսներ աւելցնելու որ, Թուրքիա տռապցիօրէն կը յարգէ միջազգային յանձնառութիւնները և հաւատարմօրէն կապուած մնալով իր դաշնակցութեանց և բարեկամութեանց բոլորին հետ լաւ յարաբերութիւններ կը հաստատէ:

Գործավարը երախտագիտութիւն յայտնելէ վերջ Մոնթրէօյի խորհրդաժողովին մէջ, ազգերու ցոյց տուած սատկացողութեան ոգիին իր անկեղծ գոհունակութիւնը յայտնած է իտես լաւ յարաբերութեանց զարգացման անխտիր բոլոր ազգերուն մէջ:

Գործավարը անդրադառնալով Ազգաժողովի Ուխտին բարեկարգման, ձայնակցած է այս ուխտը աւելի ազդեցիկ դարձնելու ջանքերուն: Նմանապէս անկարելի գտած է որ ներկայ խնդիրները պատերազմով կարգադրուին:

(Շարունակութիւնը կարդալ Գ. էջ)

ՍՊԱՆԻՈՅ ԴԷՊՔԵՐԸ ԵՒ ԱՆԳԼՕ-ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆԸ

(Պուքրէշի մեր աշխատակիցէն)

Ներկայիս աշխարհի ուշադրութիւնը կեդրոնացած է Սպանիոյ վրայ։

Անկէ առաջ Հապէշիստանն էր, որուն ուղղուած էին բոլոր նայուածքները։ Կը թուի թէ, հակառակ այն թատերգութեան որ կը խաղցուէր Ազգաժողովին մէջ, այս վերջին երկիրը պիտի ննջէ. կամ աւելի ճիշդը, պիտի ապրի Հռոմի մականին տակ։ Բայց Սպանիա, որուն ողբերգութեան ականատես կ'ըլլայ քաղաքակիրթ մարդկութիւնը և «ոչինչ» կրնայ ընել՝ վտանգի չենթարկելու համար, պարզապէս, իր շահերը։

Այո՛, Սպանիա դեռ կը գալարի հուրի և սուրի մէջ։ Թերեւս մօտ է վախճանը. Թերեւս կ'ըսեմ, որովհետեւ, անկէ վերջ անխուսափելիօրէն, պիտի սկսի վախճանին սկիզբը։ Բառախաղ չէ։

Այժմ որոշ կը տեսնուի որ Մատրիտի կառավարութիւնը տեղի պիտի տայ։ Նոյն իսկ այդ բանին ձեւերուն վրայ կը խորհի։ Արտասահմանի իր բարեկամներուն տպաւորութիւնն իսկ աս է։ Պետերը հաւանաբար փախչին Գաթալոնիա կամ այլուր։ Ամէն տեղերու յեղափոխական պետերու սովէթին է այդ—չյաջողելու պարագային՝ փախչիլ. հասարակ մահկանացուները ձգելով փառքը՝ մեռնելու, փճանալու։

Ուրիշ հարց մըն է թէ՝ եթէ Ջօր. Ֆրանքօ յաղթէ Մատրիտի և տիրանայ Սպանիոյ, պիտի հանդուրժէ՞ Գաթալոնիոյ անկախութեան։ Չի կարծուիր։ Յաղթանակը յաղթանակ կը բերէ։ Ահա թէ ինչո՞ւ կ'ըսէի թէ շուտով պիտի սկսի վախճանին սկիզբը, որուն կատարը կը ժպտի Ալֆոնսի թագը։

Ջօր. Ֆրանքօ պիտի ըլլայ Սպանիոյ Փոնթիլիոը, եթէ հակառակ դէպքեր չպատահին։

Սակայն, Սպանիոյ պատմութիւնը գրելու համար չէ որ մարդկութեան մեծագոյն մասը՝ ներկայիս՝ կը հետեւի այդ երկրին դէպքերուն։ Շատերը հեռուէն կամ մօտէն, իրենց շահերն, նոյն իսկ իրենց մարթին մասնակցութիւնն ունին։ Ու օգնեցին և դեռ կ'օգնեն այս կամ այն կողմին։ Հերքումներ ալ տեղացին։ Բայց ստոյգ է որ Միջազգայինը, Իտալիա, Գերմանիա, նոյն իսկ Ֆրանսայի «Ժողովրդական ճակատ»ը չափազանց շահագրգռուած են։

Վերջերս շատ խօսուեցաւ թէ Եւրոպա երկու ճակատի կը բաժնուի և թէ գէշ օրերու նախօրեակին կը գտնուինք։ Բայց, Լոնտոն ու Փարիզ, որոնք, այսպէս ըսելով, կացութեան տէրն են, իրարու ձեռք կալնեցին, գէթ պաշտօնապէս, չմիջամտելու համար Սպանիոյ դէպքերուն։ Արդ, խաղաղութիւնը, կամ քոչքչուքը, դեռ կը շարունակէ տիրել Եւրոպայի մէջ։ Որովհետեւ, սակայն պէտք է որոշապէս ըսել, պատերազմի ժամը դեռ չէ հնչած։

Այլապէս, ի՞նչ փաստօր առիթներ ներկայացան որպէս զի թնդանօթը գոռար կամ թունաւոր կազը իր գիտուոր ուխը պատցնէր երկրին վրայ։ Եթէ բոլորը մոռնանք բայց կարելի չէ մոռնալ Հաբեշի բանաքարումը։ Ու մեծերը դեռ կը սպասեն։ Դեռ «ի յինելութեան է» պատերազմը։ Խ. Միութիւնը դեռ կը վախնայ ներքին խլրտումներէ։ Գերմանիա որ կատարեալ «պլէֆ»ի երկիրն եղած է, գիտակցութիւնն ունի անզօրութեան՝ որուն մէջ կրնայ իյնալ, եթէ պատերազմի խնդրութեան փոթթոկի։ Նկատի ունեցէք որ քսաուն տարի առ պատրաստուած Գերմանիան չկրցաւ յաղթանակը տանիլ։ Իտալիան աւելի շատ խաղաղութեան պէտք ունի, մարսելու համար դեռ նոր կլլած Հապէշի տանը։ Ֆրանսա անկեղծօրէն խաղաղութիւն կ'ուզէ։ Անգլիա՝ նոյնպէս։ Ու եթէ այս պետութիւններէն մէկ կամ միւսը տեղէն չ'արժի, կը նշանակէ թէ պատերազմ չկայ, գէթ առայժմ։ Ու եթէ այսպէս կ'ըսենք, պարզապէս անոր համար է որ կը յենունք անգլօ-ֆրանսական համաձայնութեան վրայ, համաձայնութիւն՝ որ իրական է և հաստատուն, համաձայնութիւն՝ որ շուրջ հազար տարիէ ի վեր գոյութիւն չէ ունեցած այս երկու ազգերուն միջեւ, և որ հիմնուած է երկու երկիրներու մօտաւոր և հաւասար շահերու նոյնութեան վրայ։ Շահն է որ դեռ աշխարհ կը վարէ.

Ու կ'արժէ երկու խօսքով պարզել մեր ընթերցողներուն թէ ինչպէս կարելի եղած է իրականացնել համաձայնութիւն մը որ չէ գոյացած տասը դարերու ընթացքին։

* * *

Առանց գաղթային կայսրութեան, Մեծն Բրիտանիա կը կորսնցնէ կէսը իր անունին, համայքին ու փառքին։ Ու ան պիտի չկարենայ պահել այդ կացութիւնը, եթէ չըլլայ հզօր ու բարգաւաճ։

Ուրկէ կրնայ վտանգ գալ այս կայսրութեան։ Առ այժմ ու թերեւս շատ երկար ժամանակի համար, միմիայն Եւրոպայէն։ Այդ իսկ պատճառով, Մանշի Ջրանցքը պաշտպանութեան գլխաւոր և միակ գիծը չի ներկայացներ։ Անգլիոյ սահմանագլուխը, ինչպէս ըսուեցաւ, Հռենոսն է։ Այս բանին համար իսկ, անգլօ-ֆրանսական համաձայնութիւնը անհրաժեշտութիւն մըն է։

(Շար.)

ԼՈՒՐԵՐ Խ. ՀԱՅԱՍՏԱՆԷՆ

Խանջեանի եւ համակիրներուն երկերեսանի գործունէութիւնը

ԶԳԱՅԱՑՈՒՆՑ ՄԵՐԿԱՑՈՒՄՆԵՐ

Երեւանի «Խորհրդային Արուեստ» պարբերաթերթը (Սեպտեմբեր 1) կը գրէ.—

Անդրկովկասի պոլշեւիկներու հզօր ղեկավար ընկ. Բերիա, ահա՛ թէ ինչպէս կը բնորոշէ Խանջեանի երկերեսանիութեան և անոր հովանաւորած «նացիոնալիստական տականքներու գործունէութեան էութիւնը ու նպատակները».— «գաղտութիւն չյայտարերելով Թրոցկիստներու և դաշնակցականներու դէմ մղուող պայքարին մէջ, երկերեսանիութիւն կատարելով կուսակցութեան հանդէպ, Խանջեան ուղղակի կը հովանաւորէր այն ազգայնական սանձարձակ տարրերուն, որոնք բոյն էին դրած հայ մտաւորականութեան, գրողներու մէկ որոշ հատուածին մէջ, որոնք բացայայտ պայքար կը մղէին Հայ ժողովրդի՝ ձեւով ազգային բովանդակութեամբ ընկերվարական մշակոյթի կառուցման դէմ, հարկադրելով անոր «ձեւով ազգային և բովանդակութեամբ ազգայնական մշակոյթի հակայեղափոխական փորմիւլը»։

Խանջեանի երկերեսանիութեան և ազգայնական տարրերը «միջակնորէն հովանաւորած ըլլալու փաստերը մենք կը գտնենք նաեւ գրականութեան ճակատին մէջ։

Առերես անմէջ յայտարարութիւններ կատարել Թրոցքիականութեան և ազգայնականութեան դէմ պայքարելու անհրաժեշտութեան մասին, իսկ իրականին մէջ հովանաւորել Թրոցքիստներու և ազգայնականներու հակախորհրդային քայքայիչ գործունէութիւնը.— ահա թէ ինչ եղած է Խանջեանի երկերեսանի քաղաքականութեան էութիւնը։

Անոր անմիջական թելադրանքով գրական հարցերու շուրջ ընդունուած և լոյս տեսած են շարք մը բանաձեւեր, որոնց մէջ ան կ'արգիլէ պայքարիլ ազգայնականութեան դէմ, կը քօղարկէ և կը հովանաւորէ ազգայնականութիւնը։ Ազգայնականութեան դէմ պայքարող գրողներ ու քննադատները, իր անմիջական համախոհներու (Ալազան, Գ. Սիմոնեան եւն.) միջոցաւ կը վարկաբեկէր կը հալածէր և կը սպառնար կուսակցութեան շարքերէն վտարել և անոնց իրաւացի պայքարը կը համարէր «անսկզբունք խմբականութիւն» կամ «ձախ ռապպականութիւն», որպէս զի անարգել ազգայնական տարրերը շարունակեն իրենց քայքայիչ հակախորհրդային գործունէութիւնը։

Խանջեանը կուսակցութեան համագումարներու «ամպիոն»ը կ'օգտագործէր Ա. Բակունցի նման երեւելի հակախորհրդային դաշնակցական տականքները թմբկահարելու և անոնց ջնջին գրական ար- … ժ.քները մեծարելու և գովաբանելու համար։ Օգտուելով Խանջեանի այդ անուղղակի օգնութենէն և հովանաւորութենէն, Ա. Բակունցի խմբակը (Գ. Սիմոնեան, Վանանդեցի, Բակունց, Նորենց, Ալազան, Թոթովենց, Գ. Մահարի) զոր կը ղեկավարէին ժողովրդի ոխերիմ թշնամի, Թրոցքիստական գինովցած գաղափարներու անզամ արդէն գնդակահարուած կատաղի Թրոցքիական՝ Տէր Վահանեան և նոյնպէս կատաղի որիկայ Ն. Ստեփանեան, անպատիժ կերպով կը շարունակէր իր քայքայիչ հակախորհրդային գործունէութիւնը։

Բակունցի խմբակը իր այլ կողմնակիցներու ու գործակիցներու միջոցաւ (Ռ. Աթայեան, Խ. Սարգսեան, Ս. Յարութիւնեան եւն.) հետեւելով Խանջեանի օրինակին, կը թմբկահարէր ազգայնական գրողները, բարձրացնելով անոնց հեղինակութիւնները և զանոնք հռչակելով գրական վարպետներ, որպէս զի այս կերպով դիւրացնէր և քօղարկէր անոնց հակայեղափոխական գործունէութիւնը։ Հակառակ ասոր, արդէն յուսաբեկ երեւցած էր դարձած հալածանքը, իսկական խորհրդային գրողներու նկատմամբ։

Ա. Խանջեանի քաղաքականութիւնը կենսագործող երկերեսանի որիկաները՝ Ալազան ու Տ. Սիմոնեան օգտագործելով իրենց յանձնուած դիրքերը, չէին տպագրեր ազգայնական արտայայտութիւնները մերկացնող յօդուածները, կ'արգիլէին ազգայնականութեան դէմ կողմակերպուած ջնջումները և զանազան միջոցներով կը հալածէին և կը վարկաբեկէին ճշմարիտ խորհրդային գրողները և քննադատները։

Այս կերպով բարենպաստ պայմաններ կը ստեղծէին Բակունցի հակայեղափոխական Թրոցքիստական ոհմակի քայքայիչ գործունէութեան համար, ամէն կերպով քօղարկելով զայն։

Այս պայմաններուն շնորհիւ ազգայնական տարրերը կարողացած են բոյն դնել խորհրդային Գրողներու Միութեան, Գրականութեան կաճառին և Պետհրատի մէջ։

Այս վերջինները օգտագործելով ղեկավար աշխատողներու (Ե. Ջօփուրեան եւն.) նախած լիակատար վերաբերմունքը, հրապարակ նետած են բացարձակ հակախորհրդային գրուածքներ գրական—քննադատական և գեղարուեստական արտադրանքի ձեւով։

Ո՞վ չի յիշեր հակայեղափոխական աղբակոյտ Վահանեանի, Թրոցքիստ—ազգայնական Վանանդեցիի և Գ. Սիմոնեանի փորձերը.—Հայ հասարակական միտքի ու գրականութեան պատմութեան և անցեալի գրական դէմքերու (Աբովեան, Սանդուկեան, Նալպանդեան եւն.) գործերուն խեղաթիւրումը ի նպաստ Թրոցքիականութեան և ազգայնականութեան։

Յիշենք Թոթովենցի անանուն «շովինիզմ»ով և դէպի խորհրդային սկզբունքները ունեցած գազանային ատելութեամբ լեցուած շարք մը «Գրական» գործերը և «Կեանքը հին հռոմէական ճանապարհի վրայ», «Գեղարուեստական» վիպուածքը և կամ Ակսել Բակունցի «Միրանի Փողը» և ուրիշ գործեր, որտեղ «Գեղարուեստական» տուեալներու միջոցաւ հեղինակը դաշնակցական գաղափարներ քարոզած է։ Հակայեղափոխական Թրոցքիզմը և ազգայնականութիւնը իրենց արտայայտութիւնը գտած են ոչ միայն գրականութեան ասպարէզին այլեւ արուեստի տարբեր բնագաւառներու մէկ քանի օղակներուն մէջ։

Թրոցքիական և ազգայնական արգահատելի տականքներու գործունէութեան նպատակն էր գրականութեան ու արուեստի ճակատին վրայ պայքարիլ ընկերվարական մշակոյթի կառուցման դէմ, կաշկանդել խորհրդային գրականութեան ու արուեստի ճակատը, և զայն դէպի ազգայնականութեան առաջնորդել։

Այս գործին ղեկավար մասնակցութիւն ունէր հակայեղափոխական ոհմակի պարագլուխ Գ. Սիմոնեան։ Ան, ըլլալով Արուեստի վարչութեան և Գրողներու Միութեան նախագահ, կ'օգտագործէր իր պաշտօնը որպէսզի քայքայէ խորհրդային գրականութեան և արուեստի ճակատը, վիժի մեր թատրոններու ու օփէրայի աշխատանքները և գեղարուեստական ուսուցումը։

Այլ կերպ չէր կարող թշնամին մօտենալ մեր արուեստի ու գրականութեան խնդիրներուն։ Թշնամի մը, որ երկար ատեն կարողացեր է նենգութեամբ [և] խաբէութեամբ զզուելի երկերեսութեան միջոցաւ վարագուրել իր հակայեղափոխական ալանդակ դէմքը՝ Աղասի Խանջեանի ուղղակի օգնութեան և հովանաւորութեան պատճառով։

Երկերեսանի Խանջեանի «պրովոքացիոն» ինքնապաշտութիւնը, հակայեղափոխական, ազգայնական-Թրոցքիական տարրերը ամէն կերպով կ'աշխատէին օգտագործել խորհրդային իշխանութեան, ժողովուրդներու մեծ Միութեան, Անդրկովկասեան եղբայրական ժողովուրդներու միութեան դէմ, ազգայնական, թշնամանք ու ատելութիւն սերմանելու, հակադրական տրամադրութիւններ հրահրելու համար։

Թիֆլիսը հայոց բուռն ատելով կը չեշտէ որ թշնամին իր այս փորձին մէջ չարաչար պարտուած է քանի որ Անդրկովկասի ժողովուրդներու եղբայրական կապերը ամուր հիմերու վրայ նստատած են։

Բերիայի նախաձեռնութեամբ էր որ, կ'ըսէ, մշակութային կապ հաստատուեցաւ Հայաստանի և Վրաստանի միջեւ, ինչ որ հոյակապ ցոյցի հանգամանք առաւ միջազգային համերաշխութեան։ Թիֆլիս, չեշտելէ վերջ հայ և վրացական մշակութային յարաբերութեանց ալ աւելի ամրապնդման անհրաժեշտութիւնը, կ'առաջարկէ Թիֆլիսի մէջ Բերիայի նախաձեռնութեամբ… կազմակերպուած նկարչական… ցուցահանդէսը փոխադրել Երեւան… ինչպէս նաեւ Մուսթավելիի (վրացի գրող) Թատրոնի թատերգու… ները ներկայացնելու Հայաստանի մէջ, անոր հետ միաժամանակ… Թատրոնի և նկարիչներու… ծանօթ… ծագործութիւնները… Վրաստանի աշխատաւորութեան…

Այս և նման միջոցներ, … մեծապէս կը նպաստեն եղբայր… կան հանրապետութիւններու… խաղաղութեան մերձեցման… անոնց կապին ալ աւելի զօրաց…

ՇԱՀԻՆԳԱՅԱՅԻ ՎՆԱՍՆԵՐԸ

ՂԱԼԱԹԻԱՅԷՆ 4200 ՈՍԿԻ ՇԱՀԱՏՈՒՐՔ ԿԸ ՊԱՀԱՆՋՈՒԻ

ԹԱՂ. ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ԽՆԴՐԱԳՐՈՎ ՄԸ ԱՄՍԱԿԱՆ 200 ՈՍԿԻ ՎՃԱՐԵԼ ԿԸ ԽՈՍՏԱՆԱՅ ԿԱՆԽԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ «ՀԱՃԶ»Ը

Յովհ. Շահին Գայայի թաղ… կանութեան շրջանէն, կեդրոնակա… նի և եկեղեցւոյ պաշտօնէից… շահատուրքը մօտ 4200 ոսկի… պահանջուի եւ… վճարելու պարագային կալուածն… ը «հաճզ» ընելու սպառնալիքով։

Յովհ. Շահին Գայա… ներէն և պաշտօնեաներէն… գրուած այս տուրքը ըստ օր… «պօրտրօ»ները ներկայացնելով… վճարած, հակառակ անոր որ… քը սահմանուած է վճարել։… այս պատճառաւ շահատուրքը… ւաքուած և իր տուգանքով… գրեալ գումարին հասած է։

Թաղ. Խորհուրդը, նախորդ… գանձիչ պաշտօնէային բերան… կերպով անհրաժեշտ բացատր… թիւնները տալով յայտնած է… երբ «հաճզ» ըլլան եկեղեցւոյ… ուածները, 8 ամիս չպիտի… վճարուած ըլլալ կեդրոնականին։

Իսկ երէկ, Թաղ. Խորհուրդ… խնդրագիր մը ներկայացուց… կան պաշտօնատան որ… նօրէն բացատրելէ յետոյ… յանձնառու կ'ըլլայ ամսական 200… ոսկի վճարում կատարել… պահանջուած գումարին։

ՀԱՅ ՆԿԱՐԻՉՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԵՐԸ

ՓԱՐԻԶԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ՄԷՋ

Փարիզի 1937 ի միջազգ… ցուցահանդէսին պիտի մասնակց… նաեւ Հայաստանի գեղարուեստ… գէտները։ Արդէն իսկ պատր… տուած է այն նկարիչներու ցուցակը, որոնց գործերը առաջին… պիտի ուղղուին Փարիզի… հանդէսը։ Ասոնք են նկարիչներ Մ. Սարեան, Փ. Թէրլէմէզեան, Յ. Կոջոյեան, Ս. Աղաջանեան, Ս. Առաքելեան, Գ. Փիրղ… գծագէտ Ա. Ղարիբեան, քանդակագործներ Ա. Սարգսեան… Սուրէն Ստեփանեան։ Ասոնց… ծերը այս տարուայ վերջ… ղրկուին Մոսկուա։

ԲԱՆԿԱԼԹԻՒ Գ բեզմ… հատուցման դատը նախորդ… րելի չեղաւ շարունակել,… նը իր քննութիւնը… լով։ Յաջորդ դատավար… տեղի պիտի ունենայ 26 Հոկտ… ժամը 14ին։

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — Թիւ 137 —

ՌԷՃԱՏ ՆՈՒՐԻ

ԻՐԻԿՈՒԱՆ ԱՐԵՒԸ

Թարգմ. Գ. ՀՐԱՆՏ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

—7—

— Այիշէ, աղջիկս, բաներ մը ըսել կ'ուզէիր ինծ, բայց հիմա հրաժարեցար, օ՛ն, ըսէ աղջիկս, ես քու հայրդ եմ, ոչինչ պէտք է ծածկես ինծի...։

Այս խօսքերը, զորս արտասանած էի կատարեալ անզօրութեամբ և վստահութեամբ, կարծես անոր հոգին կարդացած ըլլայի աչքերուն մէջ։ Այիշէ բոլորովին շփոթութեան մատնուեցաւ։ Նախ, կարծես խօսք տալ ուզէր, դէպ՝ դուռը փութաց ապա դարձաւ և գետինը ոտքերուս առջեւ խափանեցաւ։ Ծունկերս համբուրելով և «Պէյ պապա, պէյ պապաս» հեկեկալով լալ սկսաւ։

— Ի՞նչ կ'ըլլաս Այիշէ, ի՞նչ ունիս աղջիկս։

Այիշէն ոտքի կանգնեցնելու համար անոր դաստակներէն բռնած էի։ Աթին մէջէն կակուղ պահարան մը ինկաւ գետին։ Այիշէ սարսափով պահարանին վրայ ինկաւ։ Առաւ գետնէն և հագուստին մէջ, կուրծքին վրայ նետեց զայն։

— Ի՞նչ է այդ Այիշէ, ինչո՞ւ կը պահես այդ թուղթը։

— ...։

— Մե՛ղք քեզի, Այիշէ, ալ ասկէ վերջը «աղջիկս» չպիտի կոչեմ քեզ։

Այիշէ կրկին փարեցաւ ձեռքերուս և գլուխը կուրծքիս վրայ դրաւ և հոն՝ հեկեկացին, հատուկտոր բառերով սկսաւ պատմել։

— Ի՞նչ որ ալ ըլլայ, պիտի ըսեմ ամէն ինչ, պէյ պապա... արդէն ասոր համար հոս եկայ...։ Պէտք է փրկել Ժիւլիէթ հանըմը, ես զայն քրոջ մը պէս կը սիրեմ.. Ժիւլիէթ հանըմ երկու ժամ առաջ եկաւ... գիս առաւ հիւրերուն քովէն և իր սենեակը տարաւ։ «Այիշէ, քեզի հարսնեկան նուէր մը, յիշատակ մը տալ կ'ուզեմ» ըսաւ, դարակը բացաւ և մօրմէն մնացած սիրուն մատանի մը տուաւ ինծ։ Նախ չուզեցի առնել. «Ասիկա մայրիկիդ յիշատակն է... քու քովդ թող մնայ» ըսի, անիկա խնդալով վիզս փաթթուեցաւ. «Քրոջ յիշատակ է... չմերժուիր Այիշէ... ամօթ է» յարեց։ Ես նորէն չհաւնեցայ, այս անգամ Ժիւլիէթ հանըմ խնդալով շարունակեց. «Մահը երիտասարդի, ծերի չի նայիր, Այիշէ, եթէ մեռնիմ՝ ցաւ կ'ըլլայ սրտիդ»։ Ու այսպէս խնդացած ատեն յանկարծ սկսաւ արտասուել։ Ա՛խ, պէյ պապա, քիչ մնաց որ խենթենայի. «Մայրի՜կ... մայրիկ» գոչելով գետինը կը տապլտկէր։ Ես ալ վախէս լալ սկսայ։ Ժիւլիէթ հանըմ ընդոստ ելաւ և կարծես իրական լացողն ու տառապողը ես ըլլայի, նորէն սկսաւ խնդալ և գոչեց. «Խենթ աղջիկ... ինչո՞ւ կուլաս, չե՞ս գիտեր որ ես չափազանց ջղային և քիչ մըն ալ հիւանդ աղջիկ մըն եմ, մոռցա՞ր որ երբեմն սենեակդ կուգայի։ Տես հիմա բան մըն ալ չունիմ, տագնապը անցաւ»։ Այս խօսքերը լսելով քիչ մը հանդարտեցայ։ Արդարեւ Ժիւլիէթ հանըմ ամիսէ մը ի վեր, երբեմն գիշերները սենեակս գալով գիս քունէս կ'արթնցնէր։ Գիշեր մը ըսաւ թէ գէշ երազ մը տեսնելով վախցած է։ Այդ գիշերը իմ քովս պառկեցաւ։ Ուրիշ գիշեր մըն ալ նորէն քովս եկաւ և. «Ես օձ մըն եմ ես մարդ չեմ Այիշէ, պէտք է ճզմել իմ գլուխս» ըսելով մինչեւ լոյս հեկեկաց...։ Պէյ պապա, Ժիւլիէթ հանըմ հիւանդ էր։ Մատանին մատս անցնելէ յետոյ ըսաւ. «Բայց պէտք է երդնուս որ ըսածս պիտի ընես և ոչ ոքի բան մը պիտի ըսես»։ Դարակէն պահարան մը հանեց և ինծ երկարելով. «Առ Այիշէ, պահէ այս պահարանը, ըսաւ, քենէ զատ ոչ ոք պիտի գիտնայ անոր գոյութիւնը... Մահկանացու ենք, եթէ օր մը հիւանդանամ ու մեռնիմ, կամ եթէ արկածի մը զոհ երթամ, քեռայրիս պիտի յանձնես զայն... բայց ա… պիտի… տեղ մը՝ ուր ոչ… կը հասկնա՞ս Այիշէ։ Այս… միայն,… րանը իմ մահէս վերջ… լի ճիշդը թաղումէս յետոյ… տաս անոր, յետոյ դուն… գաղտնիքը մինչեւ գերեզման… տի տանիս»։ Այս նամակը… լէ յետոյ Ժիւլիէթ հանըմ… թէ պարտէզ պիտի երթայ… կիւնէ մը պիտի դիտէ… նութիւնները։ Չէի ուզեր… ձին ձգել զայն. «Ես ալ գամ»… «Անկարելի է, դուն… գիշերէն վերջ խելացի… տանտիկին մը կը համարուիս… ջիկս» պատասխանեց,… տերս համբուրեց և գիս… մօտ ղրկեց։ Հազիւ թէ մէկ… անցած, այս նամակին… պատահեցաւ, պէյ պապա… կը կարծեմ որ այս գիշեր… հանըմ անձնասպան ըլլալ… Արդէն վերջին օրերս… մահուան մասին կը խօսէր...

(Շար.)

ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ "ԻՆՃԷ ՍԱԶ,,

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ՈՒՏԻ ՅԱԿՈԲԻ ԵՒ ՔԱՆՈՆԻ ԲԱՐՈՒՆԱԿԻ ՀԵՏ

Ինչպէս յայտնի է, ծանօթ քըն…դատ-գրող Փէյամի Սաֆա, ժամանակէ մը ի վեր, «Ճումհուրիյէթ»ի մէջ իր տպաւորութիւնները կը գրէ Եւրոպա կատարած իր ճամբորդութեան մասին։ Անկէ առաջ …անի մը յօդուածներ տուած էինք իր գրութիւններէն։ Սորբեւ կու…նք Փարիզի մէջ «ալաթուրքա» …րաժշտական կեանքի և կարգ մը …ներու հետ ունեցած տեսակցու…թեանց մասին հետեւեալ գրու…թիւնը.—

Փարիզի մէջ երկու տեղ «ինճէ…սազ» մտիկ ըրի։ Ասոնցմէ մէկը …նկիպուամի բիրումով, իսկ միւսը՝ …րէնի Ֆրանսացի բարեկամներուս։

Գիշերուան ժամը 9ին առանձին …պատէի Օփէրայի, Ռիւ տէ …րթերի ու պանդոկիս միջեւ …ող ամայի մէկ վայրի մէջ, …ող ճամբորդութեանս ընթաց…քին, առաջին անգամ ըլլալով այդ …եր առանց զբաղումի և առան…ձին մնացի։

Այս ամայի վայրին մէջ, Փարիզ …կանուխ լռել և իրենց կարօտ …գործութիւնը կուտայ այն մեկ…նող գլուխներուն, որոնք կը …ն խորտակել կարգ մը գաղա…փարներու փականքը։ Երբ կ'անց…նէի մայթին վրայ պիտակ ծախո…ղ մը տուներէն, յանկարծ կանգ … խուլ հարազատ թուրքե…րէնով հայհոյանք մը լսած … Մօտ չաբաթէ մը ի վեր մայ…րենի լեզուս խօսած չըլլալուս։ …րքերէն ամէնէն ազեղ խօս…քն իսկ հօրս մէկ ասացուածքին … ընտանի եկաւ ինծի։ Անմի…ջապէս ետեւ դարձայ, տեսայ որ …պաշտօնատարը թուրքերէն և …«ալաթուրքա» բանակռիւ կ'ընէր։ … և կանգ առի։ Գէր, ճեր…մակ բաճկոնով սեւ «պէռէ»ով և … դէմքը բարկութենէն աղիսի … առած խոշոր մարմնով պաշ…տօնատարին դէմ կեցած էր նի…հար, չածխըլուած մարդ մը, որ թե…թեւ լուղորդի մը պէս չարժելով …պօռար։ Պաշտօնատարը համե…ստ չափաւոր ձայնով մը …էր.

— Բերանդ մի՛ աւրեր։ Հինգ … չեմ տար մինչեւ որ Հրան…դ …երհակը չտանեմ։ Երեկոյեան …ը մի փախցներ, հայտէ, …րդ գնա։

Միւսը, հեղհեղէ նուագող խըմ…բութեամբ մը կը չարունակէր իր …յանքները ։ Պաշտօնատա…րը …ր իր մեծղի մարմինը դէպի ա…ռաջ …տանելով.

— Բերանդ մի՛ աւրեր կ'ըսեմ։ … մարդ մեզի կը նայի։

…ոյ գլուխ ակնարկելով չճըռու…կեց.

— «Հէրիֆ»ը չե՞ս տեսներ։ Կա…րելի է ոստիկան պիտի ըսէ. բայց …մեցաւ։ «Հայտէ՛»ճամբադ գնա՛։

Համբերութիւնս սպառելով գլուխ… մի՛ ըներ այս «քէչի …ուզ»ի դէմքով «ֆրէնկ»ի քով։

Անմիջապէս միջամտեցի.

— Ամօ՛թ է, ամօթ։ Մարդու …խօսի՞ք…

Պաշտօնատարը բարկութեամբ … տարուած էր որ չլսեց …թուրքէն խօսիլս և ցոյց չտուաւ … զարմանքը որ պէտք էր փո… իր առաջին զգացումը։ … խօսիլ, կը պո… հեռացող մարդուն ետեւէն.

— Մուրհակ, մուրհակ։

…ոյ ինծի դարձաւ, և այն… պարզութեամբ մը որ իբր թէ … գուլլուք գտնուէինք,

— Ներողամիտ եղիր պէյս, հրա… ըրէք։ Պիտա՞կ կ'ուզէք։

… որ փոքր թափանցիկ … քսակներու մէջ դդումի … կայ։

— Պիտակ տուր։ Դդումի կուտ … Փարիզի մէջ։

— Հոս ամէն ինչ կայ, պէյս։

— Լէպլէպի՞։

— Դիմացի խանութը ան ալ կայ։ Աւելի առաջանալով, ճաշարանի մը մէջ «ալաթուրքա» կերակուրներ ալ կան, օղի ալ կայ, «փաքլավա» ալ կայ։ Հայու մը խանութն է։

Խօսուածքի ոճէն յայտնի էր որ ինքն ալ Հայ է։ Դեռ ճաշած չըլլալուս, ցոյց տուած խանութը գացի։

Կատարեա՛լ։ Կերակուրներէն առաջ, սահմանափակ չէնքին մէջ տիր դ թափթփածութենէն յայտնի էր թէ «ալաթուրքա» ճաշարան մըն է այս տեղը։ Իրարու մօտ չարուած քանի մը սեղանի չուրջ 10—12 հոգի, արունքներնին բացած, ոտքերնին ուրիշ աթոռի մը վրայ դրած, ծուռ ու մուռ նստած էին և ամէն կաշկանդումէ գերծ արմուկի, ձեռքի, թեւի, ուսի և վիզի չարժումներով, բարձրաձայն կը խօսէին կէս հայերէն, կէս ֆրանսերէնով։ Ուշ գացած ըլլալով, ճաշըդի չհանդիպեցայ։ Անկիւն մը երկու հոգի նարտ կը խաղային։ Ուրիշ հօտ մը կար։ Աթոռներու և ջերմարձակներու վրայ անձեռոցներ փռուած էին չորնալու համար։ Մուխ ու աղմուկ։ Կատարեա՛լ։ «Էյվալլահ»։ «Կասսօն», եկուր տեսնեմ։

Փոքրիկ մարմնով, պզտիկ դէմքով ու սեւուլիկ աչքերով Ֆրանսացի աղջիկ մը եկաւ։

— Թուրքերէն գիտե՞ս հարցուցի։

— Ո՛չ, ըսաւ։

— Գիտցող կա՞յ հոս։

— Սա «մուսիւ»ները գիտեն կարծեմ… Թէեւ փաթրոնս ալ գիտէ, բայց դուրս ելած է։

Ճաշացուցակին նայեցայ.— ապուխտ, երշիկ, լաքէրտա, պօրէք («օ» գիրով գրուած), պաստրմա, յօքմա, իրմիկ հէլվա, Թուլումպա թաթլըսը, օղի… Կատարեա՛լ։

— Գաւաթ մը օղի և «չիչ քէպապ» մը։

Պատին վրայ «Երեւանի օղի»ի ազդ մը կայ։ Երեւա՞ն։ Ուրչ է թէ անկէ չէ եկած այս օղին։ Վաճառականի մը պիտի ըլլայ։ Ինծի տըրուածն ալ այս օղիէն է եղեր։ Քանի մը կաթիլ խմեցի։ Աքանչելի։ Գաւաթը վերջանալու մօտ էր, երբ ետեւէս լսեցի ուտի մը լարումը. տըմ, տըմ, տըմ…

Գլուխս դարձուցի չուարումով մը, զոր պիտի ունենար միջին դարու մէջ «կրամաֆօն» լսող մը։ Տարիքոտ և գիրուկ կին մը ջութակ, մարդ մըն ալ «ուտ» կը լարէին։ Երկար չտեւեց ու ներդաշնակութիւնը սկսաւ.— Սիրոյ մետաքս մազերը երեք տարի գլխ..»։ Կատարեա՛լ։ Ի փառս «Ճումհուրիյէթ»ի գաւաթ մըն ալ…

***

Երկրորդ «ինճէսազ»ը Փարիզի մզկիթին ետեւի բակին մէջն է։ Այս տեղը՝ խիստ մաքուր, արաբական «տէքօր»ով զարդարուած պարտէզով սրճարան մըն է։

Ընկերներուս հետ հազիւ նստած «սազ»ը սկսաւ նուագել։ Բայց ի՛նչ «մըզմըզ», թոյլ և սխալ նուագում։ Պարտէզը քիչ մարդ կայ։ Օթեակներու մէջ քանի մը խումբ։ Մտիկ ընող չկայ։ Ֆրանսացի ընկերներէս մէկը ինձմէ կարծիք մը սպասող երեւոյթով մը ինծի կը նայի.

— Թուրք երաժշտութիւնը այս չէ, ըսի։

Երբ կտորը վերջացաւ, նուագողներուն մօտեցայ և մէկուն հարցուցի.

— Թուրքերէն գիտէք անշուշտ։

— Անշուշտ, Թուրք ենք մենք։

— Իսլա՞մ էք։

— Ո՛չ Հայ ենք։ Միայն սա էֆէնտին Եգիպտացի է։

— Ձեր անո՞ւնը։

— Բըրնաք (Բարունակ)։

— Պատիւը ունեցայ ծանօթանալու, Բըրնաք էֆ.։ Բայց բազմութիւն չկայ. մի՞շտ այսպէ՞ս է հոս։

— Ամէն տեղ։ Գործ չկայ։ Օտարներ շատ քիչ կուգան։ Քիչ մը կը նստին, կը գինեն ու կ'երթան։

— «Սազ»էն չե՞ն ախորժիր։

— Երբ նուագենք կը խնդան. իսկ երբ երգենք, կը մեկնին։ Մեր փաթրոնը «այլեւս մի երգէք» ըսաւ։

Լաութինս Յակոբ էֆ.ն խազարեց.

— Փարիզի մէջ գործ չկայ մեզի։ Մէկը «հէր եէր գարանլըգ» կ'ուզէ, ուրիշ մը քանքանը կ'արձակէ, ուրիշ մըն ալ զանէն կը գիտէ ու կ'երթայ։ Գործ ոչ թէ Փարիզի, այլ Ամերիկայի մէջ կայ.

— Դուք Ամերիկա՞ ալ գացի՞ք։

— Անշուշտ։ Հոն խառն նուագ ըրինք. Յաճախորդը ծովու պէս էր

— Ի՞նչ էր այդ խառն նուագը։

— Ուտ, զանօն, ջութակ, կիթառ, մանտօլին… «Ալաթուրքա» ալ կար։ Յունական երգեր ալ կը նուագէինք։ Աթէնքէ քանի մը աղջիկ ալ տարինք։ Կը պարէին, Յաճախորդը գոհ կը ձգէինք։

— Իսթանպուլէն ե՞րբ մեկնեցաք։

— Այդ կէտը մի՛ հարցնէք։ Ի.նը տարի առաջ։

Ես Գուպպա՜ պիտի երթայի, Շոգենաւ նստայ։ Լուր չունիմ. մինչ անցագրիս մէջ «վերադարձը ներելի չէ» գրեր են։ Շոգենաւին մէջ իրազեկ եղայ, չուարեցայ մնացի. որովհետեւ ես վերադառնալու պայմանաւ ճամբայ ելեր էի։

Այս տեղի արեւելեան բաղնիքն ալ, «ինճէսազ»ին նման ոչ թէ խակապէս արեւելեան է, այլ սրտամօրմոք կերպով անոր ծաղրանկարն է։ Եւ բոլոր այս խեղճութեանց «Թուրք» պիտակը կը փակցուի Եւրոպայի մէջ։ «Թրքական բաղնիք»։ «Թրքական երաժշտութիւն» կ'ըսեն։

Ներքին գործավարին կարեւոր ճառը ԱԶԳԱԺՈՂՈՎԻՆ ՄԷՋ

(Շարունակութիւն Ա. էջէն)

ԶԻՆԱԹԱՓՈՒԹԵԱՆ ՀԱՐՑԸ

Ճառախօսը յայտնելով հանդերձ թէ՝ լքել զինաթափման գաղափարը պիտի նշանակէր հակասել հասարակական խղճին և Ազգաժողովի Ուխտին ոգիին, զինաթափման համաժողովին յաջողութիւնը, կախում ունի բաց է, աւելի նպաստաւոր պայմանները և ժամանակը ճշդել է։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԳԵՏՆԻՎՐԱՅ

Թուրքիա համոզուած է որ, տնտեսական տագնապը միայն կարելի է փարատել աւելցնելով բոլոր ազգերուն գնման կարողութիւնը։

Ասոր համար հարկ է, անոնց արտադրողական կարողութեան համեմատութեամբ աւելցուի անոնց կեանքի մակարդակը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ

Գործավարը չեշտած է որ, Թուրքիա մեծ յոյսերով կ'ողջունէ բոլոր դ ամներու կայունացման համար, դրամական մարզին մէջ կատարուած չարժումը։ Բայց յուսացուած բարօրութիւնը միայն կարելի է հաստատել միջազգային վստահութիւն առաջ բերելով, ինչ որ թէ տնտեսական և թէ քաղաքական է։ Բոլոր ազգերը, իրաւացիօրէն կ'ազդուին միջազգային առեւտրական զարգացման դէմ դրուած «թըվիզ»ի խոչընդոտէն։

Այս անպատեհութիւնները միայն կրնան վերնալ քաղաքական համաձայնութեան, դրամական կայունացման և միջազգային վարկին չնորհիւ։ Այս մարզին մէջ հրաշքի և տեսական ծրագիրներու գործադրութեան պէտք չէ սպասել։ Համաշխարհային բարօրութիւնը միայն կարելի է ներդաշնակեցնելով բոլոր ազգերու ջանքերը ինչպէս տագնապին բարւոքման։

ԳՈՐԾԱՎԱՐԸ ԿԸ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐԷՆ

Շիւքրի Գայայի այս ճառը խիստ ծափահարուած է, Անգլիացի, Ֆրանսացի, Պալքանեան և Փոքր Համաձայնութեանց և ուրիշ պետութեանց պատուիրակները շնորհաւորած են գործավարը։

*** Ազգաժողովի Թուրք միայուն պատուիրակ Նէճմէտտին Սատըգ զինաթափման նորակազմ յանձնախումբին գեր նախագահ կարգուած է միաձայնութեամբ։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ՄԸ 30 ՀԱԶԱՐ ՈՍԿԻ ԻՒՐԱՑՈՒՑԱԾ

«Հապէր» կը գրէ որ, Մահմուտ փաշա կերպասեղէնի վաճառական Վահրամ Արզուեան հրապարակէն 30 հազար ոսկի դրամ իւրացնելէ յետոյ փախած է։ Երէկ առաւօտ, անոր խարեբայութեան զոհ գացած քառասունի մօտ առեւտրականներ դատարանի սնանկացման ճիւղին դիմում կատարած են։ Վահրամ Արզուեանի վաճառատունը կնքուած է, բայց միայն հինգ հազար ոսկիի արժէքով ապրանք գտնըւած է։

Այս վերջինէն պահանջք ունեցողներու կարգին կը գտնուին Պէյքըը, Ճիւմպիւչեան, «Կերպասեղէնի ընկերութիւն»ի նման հաստատութիւններ։

Արզուեանի չորթած դրամը 30 հազար ոսկիի մօտ է։

Երաժշտական ամենամեծ դէպքն է ժամանումը ՑԻԿԱՆներու

Թագաւոր

ԱԼՖՐԷՏ ՌՕՏԻ

եւ իր համբաւաւոր օրքէսթրին

Ցիկան ջութակներ…
Քնքոյշ մեղեդիներ…
Տենդոտ Ռումպաներ…
Ցիկան երգեր և պարեր…

ի մօտոյ

ՍԻՆԷ ՍՈՒՄԷՐԻ ՄԷՋ

ԱՅՍՕՐ ԿԻՐԱԿԻ ԳԱՑԷՔ

ՍԻՆԷ ՍՈՒՄԷՐ

Տեսնելու ֆիլմի առնուած հիանալի օփէրէթը

ՎԵՐՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ՀԱՄԲՈՒՐՈՂԸ…

Գործը՝ համբաւաւոր երաժշտագէտ ՌՈԲԷՐ ՍԹՈԼՑԻ

Դերակատարներն են ԼԻԱՆ ՀԱՅՑ, ԻՎԱՆ ՓԷԹՐՕՎԻՉ

Ցուցադրուածքը՝ Սպանիոյ դէպքերը, ձմեռնային նորոյթներ են։

Այսօր ժամը 11ին ընդհ. մուտք 35 դ.։

ՔԱՌՈՒՍՈՅԷ վերջը, աշխարհի ամենամեծ թէնորը

ժողովրդական երգերու կուռքը ՍԻԱԼԱ և

ՄԷԹՐՈՓՈԼԻԹԷՆի աստղը

ՆԻՆՕ ՄԱՐԹԻՆԻ

ԱՅՍՕՐ

ՍԱՐԱՅ սինէմային մէջ

Ցանկուցիչ նիւթով մը, լիւքս և փառայեղ տեսարաններով և պալէթներով օժտուած

ՍԻՐՈՅ ԶԳԼԽԱՆՔԸ

ֆրանսերէն խօսուն ֆիլմին մէջ պիտի երգէ

ԹԻՒՐՔ սինէման

ԱՅՍՕՐ, 3 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ, ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ ԺԱՄԸ 9ԻՆ

կը սկսի 936—937ի նոր եղանակին, ներկայացնելով

ՄԱՅԻՍ ՄԷԿԻ ԳԻՇԵՐԸ

չքեղ և անզուգական ճոխ ֆիլմը

Դերակատարներն են՝ ՖԷՐՆԱՆ ԿՐԱՎԷՑ, ՔԱԹԷ ՏԸ ՆԱԿԻ, ԼԻՒՍԻԷՆ ՊԱՐՈՒ, երեք մեծ արուեստագէտները

ՍԱԿԱՐԱՆ

2 Հոկտ. 1936

ՊԱՐՏԱԹՈՒՂԹԵՐ ԵՒ ԱՐԺԵԹՈՒՂԹԵՐ

1933 Երկանի ներքին փոխթ.		97.50
1918 Ներքին փոխառութիւն		97
1933 փոխոթ. Իւնիթուրք	Ա.	22.40
» » »	Բ.	20.30
» » »	Գ.	20.40
Անատոլու Երկաթուղի	Ա.	40.65
» »	Բ.	40.65
» »	Գ.	44.
Անատոլու Պօն		43.00
Անատոլու Բաժնեթուղթ		24.
Սիման(Ասլան)		12.25
Թէրքօզ		12 50
Րէժի		1.80
Թէլէֆօն		7.—
Թրամվայ		19.—
Պօմօնթի		9.25
Մինօթըրի Իւնեօն		9.—
Պոլսոյ Քարափ		10.40
Մէրքէզ Պանքասի		87.50
Իշ Պանքասի		10.—
Քրէտի Ֆոնս. է (1903)		102.—
» » (1911)		96.

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Պանքնօթ Սթերլին	627.—
Ամերիկեան (Տօլար)	125.—
Ֆրանս. Թղթադրամ	.—
Իտալական »	164.—
Պելճիքական »	84.—
Յունական » (Տրախ.)	24.
Զուիցերիական »	.—
Պուլկարական » (Լէվա)	25.—
Հոլանտական » (Ֆլօրին)	84.—
Չեխո Սլովաք » (Քուրօն)	84.—
Աւստրիական »	22,50
Գերմանական » (Ռայխմարք)	30.—
Ռումանական » (Լէյ)	16.—
Եուկօ Սլաւիա » (Տինար)	52.—
Թրքական ոսկի	980.—
Մէճիտիէ	—.—
Պանք Օթօման	242.—

ՉԷՔԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Լոնտոն	627.—
Նիւ Եօրք (սէնթ)	79.85
Փարիզ	
Հռոմ	10.07.50
Պրիւքսէլ	4.69.—
Զուիցերիա	3.46.54
Սոֆիա	63.10.15
Պերլին	1.97.
ՀԵՌԱԳԻՐ	

ՅԱՐՈՒԹԻՒՆ Կ. ՔԷՉԷՃԵԱՆ

ՎԱՃԱՌԱԿԱՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

Անգլիական եւ ուրիշ ամեն տեսակ առաջնակարգ կերպասներ

ՂԱԼԱԹԻԱ, ՀԱՐԱՃՃԻ ՓՈՂՈՑ, ԹԻՒ 36

Մեր վաճառատունէն առեւտուր ընողներ բացարձակապէս կրնան վստահ ըլլալ թէ երբեք չպիտի խաբուին, որովհետեւ մեր անեղծ եւ անյեղլի սկզբունքն է՝

ՊԱՏՈՒԱԻՈՐՈՒԹԻՒՆ, ՈՒՂՂԱՄՏՈՒԹԻՒՆ եւ ՔԻՉՈՎ ԳՈՀԱՆԱ

Պոլսոյ Քաղաքապետական թատրոն

ՏՐԱՄԻ ԲԱԺԻՆԸ ԹԷՓԷՊԱՇԸԻ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

Այս ցերեկ ժամը 15ին — Գիշերը ժամը 20ին

Մ Ա Ք Պ Է Թ

ՕՓԷՐԷԹԻ ԲԱԺԻՆԸ ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ

ԱՅՍ ՑԵՐԵԿ ժամը 15ին — ԱՅՍ ԳԻՇԵՐ ժամը 21ին

Տ Ո Ւ Տ Ա Ք Լ Ա Ր Ը Ն

Հեղինակ՝ Իլ Միրանտ   Երաժշ. Մօրիս Իվէն   Թրգմ. Է. Րէշիտ

Տղոց բաժինը՝ ՖԱԹՄԱՃԸՔ

Հեղինակ՝ Աֆիֆ Օպայ   Երաժշտ. Ֆէհմի Էկէ

ԳՐԻԳՈՐ ԻԶՄԻՏԼԵԱՆ

ԴԵՐՁԱԿ

Փարիզէն վերադարձած ըլլալով, կը ծանուցանէ իր յարգելի յաճախորդներուն թէ՝ յետ այսու այրերու ամէն տեսակ հագուստներ և վերարկուներ, ինչպէս նաեւ կիներու յատուկ թայեէօններ քլասիք մանթօներ պիտի պատրաստուին իր աշխատանոցին մէջ, փարիզեան ամենավերջին նորաձեւութեամբ։

ՀԱՍՑԷ.— Քարաքէօյ, Թիւնէլի կից, Մէրթէգպանի փողոց, Հուլուսի պէյ խան, Թիւ 1—2։ Հեռաձայն՝ 41098։

ԷՐՎԻՒ ԿՕԼՏ

0.08 մ. ածելիի շեղբերը հռչակաւոր Ֆիրմայի մը արտադրութիւնն են

ԼՈՅՏ ԹՐԻԵՍԹԻՆՕ
LLYOD TRIESTINO

ՄԵԿՆՈՒՄ

ԳԱՄՓԻՏՕՂԼԻՕ

Դշ., 7 Հոկտ. ժամը 17ին դէպի Պուրկազ, Վառնա, Գոնսթանցա, Սուլինա, Կալաց, Իպրայիլ։

ՍԻԼՒԻԱ

Դշ., 7 Հոկտ. ժամը 17ին Ղալաթիոյ քարափէն դէպի Փիրէ, Նափոլի, Մարսիլիա Ճենովա ԻՋԷՕ

Եշ., 8 Հոկտ. ժամը 17ին դէպի Պուրկազ Վառնա, Գոսթանցա, Նովորոսիսք, Պաթում, Տրապիզոն, Սամսոն, Վառնա, Պուրկազ։

ՔԻՐԻՆԱԼ

Ուր. 9 Հոկտ. ժամը 9ին Ղալաթիոյ քարափէն դէպի Փիրէ, Պրինտիզի, Վենետիկ, Թրիէսթէ։

ԱԼՊԱՆՕ

Շբ, 10 Հոկտ., ժամը 17ին դէպի Սելանիկ Իզմիր. Միթիլլի, Փիրէ, Պրինտիզի, Վենետիկ, Թրիէսթէ։

Աւելի մանրամասն տեղեկութիւններու համար դիմել Լոյտ Թրիէսթինոյի ընդհ. Գործակալութեան. Մերքէզ Ըըխթըմ խան, Կալաթա Թէլէֆոն 44877 8 9 և կամ Բերայի ճիւղը Կալաթա Սէրայ Թէլ. 44656։

Գործակալութիւնս հոլանտական շոգենաւային ընկերութեան միջոցաւ եւ կապ պահելով հոլանտական ընկերութեանց հետ պատրաստ է. «Աշխարհի բոլոր նաւահանգիստներու» համար ապրանքներ ընդունիլ և փոխարէն ուղղակի քոնոսըման տալ։

DEUTSCHE LEVANTE LINE G.M.B.H. HAMBOURG

Deutsche Levante-Linie Hamburg A-G, Hamburg.
Atkas Levante - Linie A-G. Bremen

Կանոնաւոր երթեւեկ Համպուրկ. Պրէմի. Անվերսի. Պոլսոյ Սեւ ծովու միջեւ և վերադարձ։ Համպուրկէն. Պրէմէնէն Անվերսէն և Պոլիս սպասուած շոգենաւեր. —

Smyrna	հոկտ. 3ին
Athen	հոկտ. 8ին
Derinje	հոկտ. 14ին
Akka	հոկտ. 29ին

Մօտակայ մեկնումներ դէպի Պուրկազ. Վառնա, Գոսթանցա

Athen	բեռ կ'առնէ	Հոկտ. 7-8
Derinje	բեռ կ'առնէ	հոկտ. 17-19
Akka	»	հոկտ. 30—31

Մօտակայ մեկնումներ Պոլսէն դէպի Համպուրկ Պրէմ, Անվերս և Ռոթերտամ

Fulda	բեռ կ'առնէ	7—8 հոկտ.
Angora	»	9—10 հոկտ.
Kythera	»	12—14 հոկտ.
Athen	»	23—24 հոկտ.

ՕԴԱՅԻՆ ՃԱՄԲՈՐԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ «ԿՐԱՖ ԾԷՓԼԻՆ»ով

Ուղղակի քօնէօրմաններ և ճամբու տոմսակներ, աշխարհի բոլոր նաւահանգիստներուն համար։

Ամէն կարգի տեղեկութեանց համար դիմել Տէօյչ Լէվանթ Լինի Թուրքիոյ շոգենաւային գործակալութեան Ղալաթիա. Ցովակիմեան խան, հեռ. 40319։

ՖՐԱԹԵԼԼԻ ՍՊԵՐՔՕ
FRATELLI SPERCO

Կալաթա, մաքսատան դէմը, Խիւտավէնտիկեար խան, Թէլէֆոն 44792։

«Հոլանտական Շոգենաւային Ընկ.»

ԱՄՍԹԵՐՏԱՄ

Արտածման սպասարկութիւն

Մօտաւոր մեկնում դէպի Անվերս, Ռոթերտամ, Ամսթերտամ, Համպուրկ։

Merope	բեռ կ'առնէ	5—10 Հոկտ.
Ceres	»	11—17 Հոկտ.
Agamemnon	»	19—24 հոկտ.
Ulysses	»	26—31 հոկտ.

Գետերու վրայ մասնաւոր շոգենաւային սպասարկութիւն. Հռենոսի և Մայնի բոլոր նաւահանգիստները։

Ներածման սպասարկութիւն Ամսթէրտամէն կ'սպասուին

Ceres	Հոկտ. 5ին
Merope	Հոկտ. 6ին
Agamemnon	հոկտ. 19ին
Ulysses	հոկտ. 20ին

Ամսթէրտամէն մօտալուտ մեկնում

Orestes	հոկտ. 7ին
Deucalion	հոկտ. 14ին

Nippon Yusen Kaisha Tokyo
ՇՈԳԵՆԱՒԱՅԻՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Ուղղակի սպասարկութիւն Եօքօհամայի, Քօպի, Տէյրէնի, Զինկթաույի, Շանկհայի, Հոնկ-Քոնկի, Ինկափուրի, Գոլոմպոյի. Սուէզի, Բօռթ Սայիտի. Պէյրութի և Պոլսոյ միջեւ։

Պիրէօն, Մարսիլիա, Պարչելոնա, Վալէնսիա, Լիվրբուլ և Կըլասքօ։

Lima Maru	Նոյ. 18ին
Toyooko	Դեկտ. 18ին

Compagnialtaliano Turismo

Իտալական Թուրիզմօ (CIT) նաւային ընկերութիւնը կը հայթայթէ երկաթուղիի, շոգենաւերու եւ օդանաւերու տոմսակներ աշխարհի բոլոր քաղաքներու համար։

Զրի տեղեկութիւններ կը հայթայթէ, կ'ապահովէ պանդոկի սենեակներ և պակասներու առաջուընէ ապահովութիւնը կ'ստանձնէ։

Հարիւրին 50 զեղչ իտալական երկաթուղիներու վրայ։

Դիմել ՖՐԱԹԵԼԼԻ ՍՓԵՐՔՕ Կալաթա, Խիւտավէնտիկեար խան, Ընկերութիւնը որ Սիթ ընկերութեան ներկայացուցիչն է, Եւրոպայի բոլոր քաղաքներու համար կուտայ երկաթուղիի տոմսակներ և խառն տոմսակներ ծովային ցամաքային Պոլիս-Փարիզ և Պոլիս-Լոնտոն գիծերու համար։

Sahibi ve yazı işleri müdürü
HOREN CAMCİYAN

Basıldığı yer
ARTUN Basımevi: Galata Billur sokak No. 10

Հրատարակ ելաւ

ՆՈՐ ՅՈՅՍ Շաբաթաթերթին

77ՐԴ ԹԻՒԸ

առողջութիւնն ու գեղեցկութիւնը

ԱՌՈՂՋ ԻՒ ԳԵՂԵՑԻԿ ԱԿՌԱՆԵՐՈՎ

Առողջ և գեղեցիկ ակռաներն ալ

ՌԱՏԻՕԼԻՆով

միայն կ'ապահովուին

ՄԵԾ ԽՆԱՄՔ ՏԱՐԷՔ ՁԵՐ ԱԿՌԱՆԵՐՈՒՆ

Երբեմն հիւանդութիւն մը, որուն պատճառն ու աղբիւրը ամէնէն վարպետ բժիշկներն իսկ չեն կրնար գտնել, շատ անգամ հասկցուած է որ ակռայի բորբոքումի հետեւանք է։

Օրը երկու անգամ ձեր ակռաները խոզանակելով և միշտ

ՌԱՏԻՕԼԻՆ

գործածելով կրնաք պաշտպանել ձեր ակռաները

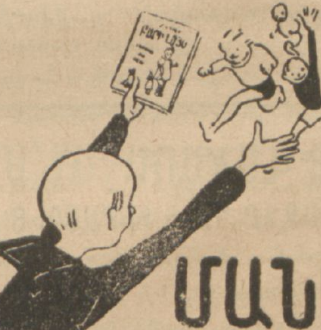

ԼՈՅՍ ՏԵՍԱՒ ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ ՄԱՆԿԱՎԱՐԺԱԿԱՆ ԸՆԹԵՐՑԱՐԱՆՆԵՐՈՒ ԱՄԲՈՂՋԱԿԱՆ ՇԱՐՔԸ

ՓՈՒԹԱՑԷՔ ՓՈՒԹԱՑԷՔ

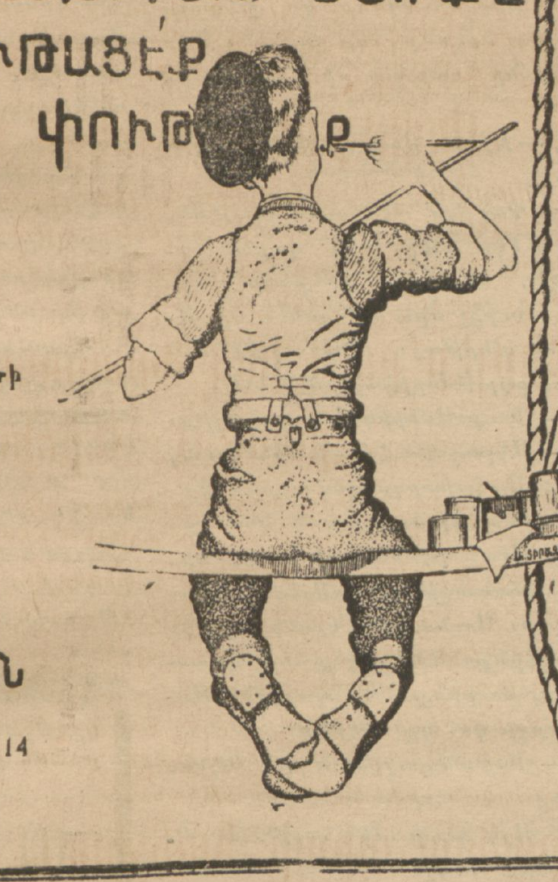

ԲԱՐԻ ԼՈՅՍ

Քերական Ընթերցարան 30 ղրշ.
Բարի Լոյս Ընթերց. Ա. տարի 35 ղրշ.
» Ընթերց. Բ. տարի 40 ղրշ.
» » Գ. Դ. տարի 75 ղրշ.

ԴԻՄԵԼ
ՄԻԱԿ ԽԵԴՐՈՆ ԱՏԵՂԻՆ
Յ. ՍՊՐԱՀԱՄԵԱՆ
Անգարա ճատտէսի
Րէշիտ էֆ. խան Թիւ 14

ՎԱՐՁՈՒ ՏԱՐԿԱԲԱԺԻՆՆԵՐ

1 — «Պէյօղլու, Համալպաշըի մօտ Էղ-ճի-պաշը փողոց, Թիւ 34, Կատպան աբարթմանին 3րդ յարկը, որ ունի վեց օդասուն և արեւոտ սենեակ, ջուր, ելեքտրականութիւն օդային կազ։

2.— «Պէյօղլու, Պրուսա փողոց, Թիւ 34 տուն» 8րդ յարկը որ ունի 3 օդասուն և արեւոտ սենեակ, ջուր, ելեքտրականութիւն, և օդային կազ։

ՆՊԱՍՏԱՒՈՐ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Դիմել՝ Իսթանպուլ, Մեծ-Նոր խան, Գրասենեակ Ազգ. Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան։

ՏԻԿԻՆՆԵՐ ՕՐԻՈՐԴՆԵՐ

ԿՈՒԶԷ՞Ք ՈՐ ՁԵՐ ԳՈՒԼՊԱՆԵՐԸ ՄՆԱՆ ՄԻՇՏ ՆՈՐ ՄԻՇՏ ՆՈՒՐԲ ՄԻՇՏ ՓԱՅԼՈՒՆ

Գործածեցէք ՖՕՌԹԻՊԱ ՔԻՄԻԱԿԱՆ ՆԻՒԹԸ

զոր քսելով ձեր գուլպային հաշելու հաւանականութիւն ունեցող տեղեր. կատարելապէս ապահոված կ'ըլլաք անոր տեւողութիւնը

ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆ. Մ. ՊԱՐՈՆԵԱՆԻ

Փնտռել բոլոր մեծ վաճառատուներուն և արդուզարդի իրեղէն վաճառող խանութներուն մէջ։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

«Թազանճ»ի, ժառանգական, կալուածական, էվգաֆի տուրքի գործեր. «ֆէրաղ»ի, «վէֆաէն ֆէրաղ»ի, «ինթիգալ»ի, ժառանգական գործեր, ամէն տեսակ առնելիքներու և մուրհակներու գանձում և հետապնդում Անգարայի և Իսթանպուլի պետական պաշտօնատանց մէջ։

ԽՈՐՀՐԴԱԿՑՈՒԹԻՒՆՔ ՁՐԻ

Դիմել՝ ՄԱՆՈՒԿ ՎԻԱՄՇԱՊՈՒՀԻ

ԱՄԷՆ ՕՐ ԺԱՄԸ 12ԷՆ 14 ԵՒ 16ԷՆ 17

Իսթանպուլ, Պահչէ Գափու, Նախկին Ռահվանճըլէր. Պէրկիրճիլէր փողոց. Շիրին խան, 3րդ յարկ, Թիւ 10, ճիշդ Պիրինճի Վագըֆ խանին դիմացը։

"Gripin,,in Mucizesi"

5 dakika Evvel..

ԿՐԻՓԻՆ ՄԸ ԱՌՆԵԼԷ ԱՌԱՋ

Տառապանքին և ցաւին անհնարութիւնը խիստ գլուխին, շուտ և աժան կերպով անցընելուն միջոցն է՝ ԿՐԻՓԻՆԻ մը քաշէ առնել։ Ոչ ստամոքսը կը խանգարէ, ոչ ալ սիրտն ու երիկամունքը կը յոգնեցնէ։

5 dakika Sonra ....

ԱՌՆԵԼԷ 5 ՎԱՅՐԿԵԱՆ ՎԵՐՋ

աժան - ազդեցիկ - անվնաս

ԿՐԻՓԻՆ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԹԵՐԹՕՆԸ)(132)(

ՄԻՇԵԼ ԶԷՎԱՔՕ

ԻԶԱՊՕ ԹԱԳՈՒՀԻՆ

ԼԴ.

ՄԵՌԵԼԸ ԿԸ ԽՕՍԻ

«Մինչ Իտալիան և Սպանիան մեզմէ զատող լեռներուն վրայէն, Գերմանները մեզմէ զատող գետերուն մէջէն, մեր բանակներուն գլուխը անցած, եւ պիտի երթամ առնելու նոր թագեր, երկիրներ գաւառներ, մարդեր և ծառաներ։ Այն պահուն ուր Անգլիացին ծով նետեմ, Եւրոպայի մէջ տեղի պիտի ունենան արշաւանքներ, որոնցմէ պիտի սարսռայ երկիրը»։

Հիմա Ժան սան Բէօր կ'երեւակայէր մեծ ջարդերը, կարմիր ռազմադաշտերը, մեծ հրդեհները։ Իր փառատենչ բնազդներուն երազը այդ ձեւը կ'առնէր, արիւնի հոտը կը մորակէր իր սէրը, և իր սէրը կը բանար արիւնի ախորժակներ։

Այն ատեն Ժան սան Բէօրի ձայնը խիստ շեշտ մը առաւ, աչքը բոցավառեցաւ, հասակը երկնցաւ։ Հպարտ դէմք մը առաւ։

Պահ մը ինքզինքը կարծեց յաղթական Պարպար մը, առաջնորդուած Աստուծոյ կողմէ, որ կը փնտռէ յագեցնել ինչ որ անյագելի է. ինքզինքը կարծեց Աղեքսանդր Մակեդոնացին, Աթիլան, Շարլըմանը։

Ժան սան Բէօր Աստուծոյ կը հաւատար, ու զգեստաւ Աստուած ներկայ է միշտ սոսկումի վայրկեաններուն, զոր խեղճ մարդկութիւնը կը կրէ ուսերուն վրայ, ինչպէս Ատլաս կը կրէր աշխարհը։

Ցանկարծ, գլուխը ծռեց և ինքն իրեն համար միայն մրմնջեց։

— Նէ պիտի տեսնէ, և ինձմէ զատ ո՛չ ոք հիացումի արժանի պիտի երեւնայ իրեն...։

Զօրս ոճրագործները մարգարէ մը լսելու պէս մտիկ կ'ընէին, սիրտերնին կը դողդղար։ Գրեթէ մոռցած էին այն ձայնը, որ սոսկում կը ներշնչէր իրենց։

Անշարժ, գամուած կեցած էին, խմելով Ժան սան Բէօրի խօսքերը։ Պուռկօնիի դուքսը հնազանդած էր իր երազը բարձրաձայն յայտնելու անզիմադրելի պէտքին...։ Ատոր չցաւեցաւ, բայց յարեց.

— Դացէ՛ք հանգստացէք. և մի՛ վախնաք բնաւ, նոյն իսկ անկէ՛, որուն մասին կը խօսէիք։ Եթէ ողջ է, զայն այս ձեռքիս մէջ պիտի առնեմ և ջախջախեմ։ Եթէ մեռած է, բնաւ չեմ վախնար։ Որովհետեւ մէջս ուժ կը զգամ զգետնելու մահը։ Դացէ՛ք խաղաղութեամբ...։

Խորին խոնարհութիւն ըրին, յարգանքով ու վստահութեամբ լի։ Երբոր հեռացան, Ժան սան Բէօր կանչեց իր պահակապետը և հարցուց անոր.

— Մարդը եկա՞ւ։

— Հո՛ս է, մոնսէնեէ՛օռ։

— Դժուարութիւններ յարո՞յց։

Բնա՛ւ։ Ընդհակառակը շատ փութկոտ երեւցաւ մոնսէնեէօրին փափաքին հնազանդելու։

Պուռկօնիի դուքսը ուղղուեցաւ դէպի խորի վարագոյրը, և անկից իր յարկաբաժինէն ներս մտաւ։

Այդ միջոցին գրեթէ ժամը երկուքն էր։ Դուքսը հասաւ պզտիկ սրահ մը։ Մոմեղէ առաջ ապահովուեցաւ որ հագած էր պողպատեայ զրահէ շապիկը և թէ ամուր դաշոյն մը կը կրէր։

Սենեակին մէջ կը սպասէր մարդ մը, զոր առեւտուր, անկէ բաւական ատեններ առաջ, տեսած էր քանի մը վայրկեան միայն։ Ճանչցաւ զայն։

Ժան սա Բէօր չէր գիտեր որ իր յիշողութենէն ջնջուած այդ քանի մը վայրկեանները իր կեանքին առաջնորդն էին. արդէն իսկ երկու անգամ կորսնցուցած էր գերագոյն բախտի առիթը, թէ, շնորհիւ այդ վայրկեաններուն։

Առեւօք, Տիժոնի մէջ, իր կինը Մառկրիթ տը Հէնօ ցցուած էր իր առջեւ, թէ անկէց բաւական առաջ, երբ իր ըմբոստ յարձակումը այնքան հիանալիօրէն յաջողած էր, երբ Շանկ. էր դարձած Սէն-Բօլ ապարանքին, Օռէժ տը կեցուցած տիվէս, այդ վայրկեաններուն պատճառ, կեցուցած էր Թագը յափշտակելու պատրաստ իր ձեռքը։ Այդ

Ո՛չ, Պուռկօնիի դուքսը չէր գիտեր ասիկա։ Այդ վայրկեաններն ու մարդը ջնջուած էին իր յիշողութենէն։

Այս մարդը բարձրահասակ էր և նիհար, ոսկրուտ ձկուն և ոլորապտոյտ շարժումներով, և եղերական բրին հանդարտ դիմագիծ մը ունէր։

— Ի՞նչ է ձեր անունը, հարցուց Ժան սան Բէօր խիստ ձայնով մը։

(Շար.)